

CAIUS DOBRESCU

Halál a székelyek földjén

(RÉSZLET AZ AZONOS CÍMŰ REGÉNYBŐL)

3.

Akkor hát nekivágunk újból, ezúttal másfelől:

Már az állomásról befelé tartva, amikor először jött elém, Melinda elmagyarázta a dolgok állását, miközben sajátosan székely határozottsággal csavargatta a volánt:

– Tudod, ez az ember, olyan, öö, nagy volt... sportban...

– Bajnok?

– *Igen, nemzetközi*,¹ internacionális. Volt olimpiákon, s mind így... világbajnok... na, hogy is mondják... *asztaliteniszben*...

Oké, bevallom, tudtam, milyen sportra utal, de húztam az időt. Rettenetesen jól szórakoztam magamban az elképedésén, mert minduntalan rájött, hogy nem tudja kifejezni magát románul. Hab a tortán, hogy eközben halántékához emelt ujjal körröket rajzolt a levegőbe. Senki sem tudta volna kitalálni soha, mit akar jelezni ezzel.

– Asztalitenisz, pingpong, világosítottam fel.

– Oké, pingpong. Bajnok volt az olimpián, pingpongban.

– Tulajdonképpen vicebajnok – javítottam ki, amitől teljesen megrökönyödött.

Nem értette elsőre, mi van a vicebajnokkal. Ha katolikus volna, nem református, egyszerűbb lenne, a katolikusoknak ismerős a helynök és a segédpap fogalma. Kezdve, ugye, Jézus helytartójával.

Valójában Manta ez volt, bár mindenki bajnoknak tartotta. Világbajnok-helytartó volt csak. Második helyen végzett a tokiói olimpián, egy kínai mögött.

A nemzet egy emberként, lélegzetét visszafojtva figyelte az utolsó labdaváltást. A kamera előbb a kínai szenvtelen arcát pásztázta, aztán átsiklott Manta verítékes, feszültségtől és reménytől fénylő arcára.

Mindnyájunkért izzadt ott és akkor.

És aztán, puff!, egy rossz ütés, amely beröpítette őt az örökkévalóságba.

* *Caius Dobrescu* (1966) annak a brassói kontingensnek a vezéralakja, melyet 2013-ban bekövetkezett haláláig Alexandru Mușina, az ún. nyolcvanasok nemzedékének egyik tagja vezetett, és amelyhez teljesen európai szellemiségű alkotók, kritikusok tartoznak. *A Halál a székelyek földjén* már csak a címe miatt is érdekes lehet a magyar olvasó számára, de távol van attól, hogy pusztán egzotikuma révén hasson.

¹ A dőlttel jelzett szavak az eredeti szövegben magyarul szerepelnek, Melinda esetében pedig a rontott magyar szóalakok, mondatok azt jelzik, amit románul nem mond helyesen.

A kínai ott szerepelhet minden sportévkönyvben, de nekik tonnaszámra vannak pingpongbajnokaik. Ezzel szemben Romániában Marin Manta bekerült a nemzeti panteonba, Enescu és Brâncuși mellé.

Szinte azonnal szárnyra kapott a legenda, miszerint emberünk azért veszített, mert személyesen Ceaușescu kérte meg őt erre, hogy el ne rontsa a viszonyt a Kínai Kommunista Párttal.

Akárhogyan is, Mantát elborították kitüntetésekkel.

Mi, a Barátságos Parazita, jó sok évvel később is még nagyokat mulattunk ezen.

Előadtuk például azt a jelenetet a *Rózsaszín Párduc*ból, amikor Clouseau átveszi a Becsületrendet a köztársasági elnöktől, és annak beleakad a nyakkendője a kitüntetés szalagtűjébe. Olyan változatunk is volt erre, hogy a kitüntetés valami súlyos tárgy, amelyet átadáskor ráejt a lábára a „kitüntető”.

Csak azt akarom mondani mindezzel, hogy annyi év elteltével is elég volt, ha az ember kacsintott egyet, és a többiek azonnal arra a jelenetre gondoltak, amikor Mantát kitünteti Ceaușescu.

Nem tudom, a te nemzedékben még eleven-e, Karinchen, de a mi időnkben egyfajta fétiskép volt ez:

Manta valahová felfelé néz az utolsó adogatás előtt, szemei már-már keresztbe állnak.

Azóta sem tudni, a homlokcsakrájára összpontosított-e, vagy épp egy légy repült el fölötte.

A Barátságos Parazita úgy tartja, jobban tette volna, ha az asztalra figyel, talán így esélye lett volna győzni.

A nemzet viszont úgy látta, hogy imádkozik, és tüstént megszavazta számára a mártír hős címet.

A népi képzeletvilágban Manta folyamatosan mozgott, a külpolitika és a lakásokban lévő fűtőtestek teljes lefagyásának idején is, lecsapva a lehetőségek labdáját és kivédve a veszélyek antianyag-ütéseit, mintha legalábbis Siva lett volna mind a 999 karjával.

Hol itt, hol ott bukkant fel a vasfüggöny két oldalán, cara Karina, hol elemi rézszecke volt, hol rádióhullám, mintha önmagával mérkőzött volna, miközben ténylegesen megteremtett magának, már akkoriban, egy igazi nemzetközi sportszerbirodalmat.

A szóbeszéd szerint azzal is gyarapította vagyonát, hogy szerződéseket gyűjtött román gyáraknak, textilárukra és egyéb termékekre – vajon pingponglabdákra is? – nyugati vállalatoktól. Olyan feltételekkel, amelyek igencsak megfeleltek egyes állami hivatalnokoknak, de amelyek, mondta Melinda, szívére tett kézzel, rabszolgákká tették a „munkásasszonokat”.

– Nagy a baj a fiúval, tudod, a fiával...

– Kivével?

– Ezé az emberével.

Manta fiáról halvány lila gőzöm sem volt. Bár úgy tűnt, hogy tudnom kellett volna róla.

– Egyfolytában botránya van, tudod. Újságban, s még paparazzik is. Belépett a politikába. Úgy érte, hogy nincs parlamentben vagy ilyesmi, pedig jelölte magát szenátusba, Achim Cotornek az ultranacionalista pártjától a listáján.

Achim Cotor, ez ismerősen hangzott. Olvastam valahol, hogy egy amerikai újságíró Elvis Presley és Adolf Hitler furcsa keverékének nevezte.

Nem mondom tovább, tudsz te is róla eleget.

– De aztán különbözött Cotortól, csinálta saját mozgalmat, Párt a Szabad Dákoknak, olyan programmal, hogy nagyon fasiszta. Nem, az öreg, ez, nincs oda berakva. Nem nyíltan. Próbáltuk megtudni, hogy támogatta-e ezt a pártot, de nincsen semmi bizonyíték. Aztán a fiút, Manta-zsuniór, belerakták valami drogos botrányba...

– Fogyasztás? – vontam fel a szemöldököm.

– Fogyasztás és forgalmazás. A pert pedig évek óta halasztódják. Jogi huzavona tárgya...

Elképzelhetetlenül szépen ejtette ki, hogy „jogi huzavona tárgya”. Fülemben maradt, most is ott zeng a dallama.

– Azért is így, mert, nna, ő nincs az országban. Úgy tűnik, kiszökött valahol Karibikbe, nna, valami *trópusi sziget*, hogymondjam...

– „Insulă tropicală”? – vontam fel még jobban a szemöldököm.

– *Igaz*, így, így, trópiakáló, s onnan néha kiad egy-egy ilyen, mint a forradalomban szoktak, hogy is mondják?, kiáltványt, nna, úgy, hogy a magyarok konspirációznak, és fegyverük van, az Ír Köztársasági Hadseregétől vagy a PKK-ból *Törökországtól*, s hogy neki vannak információi, s hogy tartani fognak terrorista merényleteket, Aradtól kezdve. Így, hogy épp Aradtól, hodoronka-tronka.² Ezeket mondja, amikor megjelenik az internetben, háta mögött pálmafákkal s a strandon, s mind így. Egyszer-egyszer olyan hosszú fürdőgagyában van, s olyan izé a nyakában, virágkarika, s issza a szívószállal a kókuszdiót. Hogy röhög a vakbelem...

Később megnéztem én is, az Egyesület székhelyén, vagyis otthon nálunk... akármondani, Melindánál... Manta-zsuniór internetes kiáltványait.

Sokkal fiatalabbnak tűnt nálamnál, nagyjából kisportoltnak, de azért egy kis Bierbauch, sörpocak is látszott, ahogy enyhén rábuggyan az említett fürdőnadrágra.

Mégis, mintha kopaszabb lenne, legalábbis a haja szegélye furcsán a homloka magasában helyezkedett el.

Napbarnított, nyilván.

Ugyanolyan panoramikus napszemüveggel, mint egykori mestere, Achim Cotor.

Annyi, hogy amikor levette, előtűnt az a bizarr, különös dolog. A két szeme között szokatlanul nagy volt a távolság.

Mint a marslakóknál.

² A meglepődést, megütközést tükröző *hodoronc-tronc* román kifejezés alkalmilag magyaros ejtésű változata.

– Nna – fejtegette Melinda, mint aki meg van győződve arról, hogy zöldfülű vagyok ezekben a témákban, amelyekről valójában még a szobanövények is tudnak –, hogy hogyan lett ekkora vagyona Manta-szényornak, azt semmi egyéb nem magyarázza, mint az, hogy őtet a Szekuritáté védte.

Kétségkívül nem csak azt akarta mondani ezzel, hogy „védte”, arra gondolt, hogy a Szekuritáté tevékenyen támogatta, tolta előre, üzletelt rajta keresztül.

– És mostan vissza akarja szedni, hogy csipné meg a kánya...

Ah, mennyire édes volt ez az elegye a székelij kiejtésnek és a vlachok erdélyi akcentusának, a Bloch-okénak, ahogyan szász őseim neveznék őket...

– ...mindent, amit mi megvásároltunk nemzetközi fund raising segítségével, az összest. Olyan alapon, hogy ottan valami nem kóser a formájában, hogy emberek, akik nekünk eladtak erdő, nem volt törvényesen birtokban. Nem fér a fejéhez, mennyire fontos ez, az erdő, pödureá, a tődő, ami által lélegzik a bolygó, a planéta...

Igen, a planéta, értem. Tudtam ezt már az én jó kölni anarcho-ökologistáimtól, beleértve Sonja Mireille-t, fogalmad sincs, mennyire beleértve: naphosszat a bolygó, Gaia Anya sorsán kellett gondolkodni.

Ha Sonja Mireille arra járna, egy pillanatot sem fecsérelné jogi perpatvarkodásra, sajtókampányra und so weiter. Egyből megpróbálná levegőbe röpíteni Manta villáját.

Sonja Mireille őszintén hitt abban, hogy továbbviszi az Ulrike Meinhof által meggyújtott fáklyát. Tudod, az a hibbant terrorista a '70-es évekből. Teli volt a ház az őt ábrázoló poszterekkel. Velünk volt az asztalnál, az ágyban. Egyébként, láthatóan nagy burkoltan, mozaikszerűen jelen van Sonja Mireille sok képregényhősében.

– Tudod, mit akar Manta? Golfpályákat, hogy odahozhassa a barátait az övé vállalatokból, s így, csináljon bulipartit... Ez van a fejében... Például az egyik, nagy göré Bukarestben, klinikai lánca van, azt mondják, megvette a hotelt is, nna, azt a szanatóriumot Bálványoson. S ez az ember puszipajtás Mantával s a többi fiúval! Mind barátok egymással. Azt hiszed, hogy Gyurka vagy Kozsokár, az RMDSZ-től vagy románul az UDMR-től, nincs benne nyakig mindegyik a Manta üzletelésében? Azt hiszed, ezek minket támogatnak? Fix leszárják, magasból, a székelij erdőt s az ökológiai csődöt, s így... Fix leszárják! Egyébként a ti németjeitek sem jobbak. Azok, akiket Manta hordoz ide.

– Oké, igen, tudom, vannak híresztelések Matthias Beutel kapcsán, hogy csinált, ez igaz, utána jártam, egy gyermekotthont a vidéketeken, de egyesek szerint ez csak álca valójában, nem tudom, milyen üzletelésnek...

– Hát így. Nna, ő az. Beutel, igen – nyugtázta Melinda. És ő puszipajtás, cuppcupp, Marin Mantával. Miért, te mit hittél? Ott a faluban megvett egy rakás házat és telket, és van egy ügyintézője, aki olyan, egy vadember. Hogy azt mondja a cigányoknak: „hé, szerencsétlenek, nehogy rátegyétek a mancsotokat valamire, mert én vagyok nektek a második Hitler”. Ezt ordítja nekik. Az egyiket, szegényt, vérbe fűrösztötte,

mert az cirkuszolt, hogy nem fizette ki neki egy nagyon, nagyon nehéz munkanapját. A gyermekei szeme láttára. Próbáltuk törvényszékre adni a dolgot, Dzsikő, aki...

Erre különösen emlékszem. Annyira édes volt, ahogy azt mondja, „Dzsikő, aki”...

– ... Dzsikő, aki ügyvéd, emberjogis...

– ... és tengerjogis ... tettem hozzá.

De Melindának nem volt kedve gyermekig tréfákhoz. Megvolt a maga baja:

– Dzsikő elment hozzá, de szegény pára túlságosan be volt ijedve, nem akart nyilatkozni.

– Oké, de ez szinte hihetetlen, valószínűleg Beutel nem tud az ilyesmikről!

– Nem a nagynyavalyát! – reccsent rám Melinda.

– Ide hallgass, azért Beutel mégiscsak azt énekelte Udo Lindenberggel, a Sonderzug nach Pankow-ossal, hogy „Ich muss mal eben dahin, mal eben nach Ost-Berlin / Ich muss da was klären, mit eurem Oberindianer”. Az Oberindianer Honecker volt, a németek szerint, az NDK diktátora, az oroszok bábuja, a szászok viszont arra a nyomorult Ceaușescu is gondoltak. Aztán, aztán...

Karinchen liebchen, elárasztottak az emlékek...

– ...eszembe jut az a nagy, narancssárga plakát, Matthias Beutel und Ostbahn Kurti. Ostbahn, vagyis, tudod, a bécsi, szóval, meine ich, Kurti a Keleti pályaudvarról, Bécsből...

– Ahogy van Budapesten is – rezzent meg – *Keleti pályaudvar*...

– Nna, jó, de Bécsben ez azt jelenti, legalábbis akkoriban azt jelentette, hogy a proletárnegyed, vagyis Ostbahn Kurti egy proli rocker volt. S akkor hogy lehet, hogy Matthias, aki proletár rockerekkel énekelt, most Mantával, a vörös tőkessel haverkodik? Mantával, aki, ugye, a Szekuritáté üdvöskéje volt, ein Pendler, nem?, egy ingázó Kelet és Nyugat között... Vagyis, na, hogy a fészkes fenébe? Mit keresnek ezek ketten együtt?

– *Szegényke* – mondta Melinda; tisztán emlékszem erre: *szegényke*; valami ilyesmi értelemben: húha, ember, jaj neked, sajnállak –, te tényleg nem értel semmit ebből az országból!

Időközben bementünk egy jókora, távirányított vaskapun, és egy sétányon haladtunk előre, kavicsai úgy pattogtak az autógumik alatt, mint kukoricaszemek a vilansütőben.

Rádásul, képzeld el, fehérek voltak, olyan fehérek, mint a pattogatott kukorica.

Nna, és aztán előttünk felmagaslott, masszívan, az asztalitenisz nemzeti hőségnek rezidenciája.

Nehezen hittem volna el, ha abban a pillanatban azt mondja nekem valaki, hogy alig lépek be az épületbe, amelyet Melinda Marin Manta „kúriájának” nevezett, és rájövök, mintha megvilágosodtam volna, hogy ki Olaf gyilkosa.

Hogy szinte összeütközöm vele.

Állj, állj, fék!

Túlságosan belemelegedtem. Kell egy pohár sima víz, szobahőmérsékletű.

Kérsz te is?

Ugyanúgy csináljuk, oké? A véletlenszerű társításokat követjük, amíg rá nem akadunk valami fontosra.

Hát akkor, ha már arról volt szó, hogyan visz kocsikázni egy titokzatos nő...

Voltam már ebben a helyzetben Monával is. Hogyhogy melyikkel? Mona Banuval. Aki nélkül valószínűleg a Barátságos Parazita nem létezett volna.

Ez korábban történt, amikor még a Buccuban voltam. Az autóban, ahogy mondtam, az utcasarkon. Az ő autójában, nyilván. Kint esett, mintha dézsából öntötték volna.

Azt mondtam neki:

– Öö, az állomáshoz... Vagy a Cișmigiuhoz... Öö, lényegében, bárhová.

Mindkettőnkől kirobbant a nevetés, mert úgy hangzott, mintha az állomáson vagy a parkban éjszakáznék.

– Nna, halljam, hová vigyelek? – mondja.

– Utadban, lieblich, maradok az útvonaladon – válaszolom.

Megszívtam az orrom, hogy ne csorogjon a számba. A nevetéstől, értsd.

Nna, sakkor addig vitt, amíg azt nem mondtam, álljon meg (mert így oldódnak meg a dolgok, önmaguktól, ha engeded zajlani őket). És amikor kinyitottam a kocsiajtót, mintha levált volna egy szelet az autóból, azt kérdezte:

– Te tulajdonképpen miért jöttél?

Monával, igen, találkoztam vele.

Mona Banu.

Örömteli történet volt. Egész egyszerűen beléptem abba a zeneboltba a Győzelem sugárúton, már nem tudom, mi a neve, épp amikor Monának ott volt dedikálása.

A legutóbbi lemezével.

Tökéletesen igazad van, most Vidal az utóneve.

A művészneve.

Mondom, ott találkoztam vele. Különös volt, gyermekek vették körül, s mintha egytől egyig hajléktalanok lettek volna. A közönség többi része igyekezett barátságosan viszonyulni ehhez, de világosan látszott, hogy mindahányszor a hajléktalanok közelednek, ők riadtan visszahúzódnak, mint valami víz alatti szivacsereglet.

Szóval, Mona. Ő látott meg engem.

És odajött hozzám, a nyakamba borult:

– Gogo, Gogo!

És megállapodtunk abban, hogy másnap találkozunk.

És beszélgettünk. Miről? Természetesen a Barátságos Parazitáról.

Viszont azt ne képzeld, hogy. Nem, egyáltalán nem volt, hogy is mondják?, a zsák kiürítése, fejesugrás a melankólia hordójába. Inkább feszélyezettség, siehst du...

Inkább zavartak voltunk.

Amiatt, ami azután történt, velük. Amiután távoztam. A Fáklya Kör és minden egyéb.

A Szekuritáté vizsgálódásáról.

Csak hogy Mona nem sokat tudott. Beteg volt, otthon, Brassóban, amikor történtek a dolgok, amikor bevitték a fiúkat.

Oké, azután hozzá is ellátogattak, de, talán szerencséjére, könnyen vették. Lényegében fogalma sem volt, miről beszélnek a szekusok. Azok pedig siettek, hogy aznap még mulathassanak egyet fent, a Pojánán, a Fekete Kecskében.

Ja, s még arról is beszélgettünk, hogy hogyan ért véget az egész. Az utolsó előadáson bekövetkezett tűzről. És Dagiról, aki az utolsó percig a színpadon maradt. Valószínűleg elzárták az útját a lezuhant reflektorok, állványdarabok.

Hogy aztán végül, szörnyű módon, eltűnjön egy halom ilyesmi alatt, izzó fém dombsírban.

- Tudod, mondtam neki, ez az egész tűz-dolog... Tudd, hogy én is...

És elakadt a szavam.

Vajon azt akartam elmesélni neki, hogy majdnem otthagytuk a fogunkat, tökré-szezen, tehát még gyúlékonyabban, én és Sonja Mireille?

Vagy valami megérzés lehetett?

Hogy hamarosan viszontlátom azt a lobogó lángot, amely magába ölelte és hamuvá égette, az Asylantenheimben, Olaf barátomat?

Az inga, az ingaóra, amelyről Omama mesélt nekem. Hogy elvették tőle az oroszok, amikor beözönlöttek. A házba, úgy értem, a Vörös Hadsereg, a megszálló csapatok, tudod.

Egy a sok ezer történet közül – hogyan terítették magukra a katonák a lakosok paplanjait, mint valami poncsókat, akarom mondani. Az éjjeliedényeket, a biliket, mondta Oma, porcelánból voltak, a fejükre tették.

És őket hibáztatták, ha már nem tudták leráncigálni onnan.

Nagyszüleimtől az ingaórát vették el.

Ezerszer hallottam ezt a történetet, mégsem értettem, miről szól. És Oma nem fogta fel ezt, miközben agyonismételgette, arra várva, hogy Opa teájában meglágyuljon a keksz. Nem észlelte a zavaromat, Karinchen, hogy nincs, ahonnan tudnom, hogy néz ki egy ingaóra, és hogy a fejemben a legfurcsább megjelenítései torlódnak.

Képzeld el, mekkora sokk volt számomra, amikor először beléptem Mona házába, és első alkalommal láthattam, hogyan néz ki egy ilyen állat.

Szinte azon voltam, hogy megvádoljam az övéit: megfűjták tőlünk az órát. Anynyira varázslatos, vibrálóan kristálytisza, lehengerlő volt, hogy lehetetlennek tűnt, hogy létezzen még egy ilyen a nagyvilágon bárhol.

Most végre arról fogunk beszélni, amin te gyötrődsz, Ka.

Nincs rá mód, hogy szépen vonjam ki Vladot az egész keverékből. De valahogyan eljutunk hozzá is.

Elmondom, hogy volt, amikor először jelent meg újra előttem. Igaz, még a másik dologra sem válaszoltam neked, most már emlékszem. Hogyan ismerkedtem meg vele, és a többi. A középiskolában und so weiter. Akkoriban nullásra nyíratta a fejét. Vagy azután lett kopasz, amiután létrehoztuk a Barátságos Parazitát?

Vagy még később történt, amikor a nyári szünetben építőtelepre küldtek minket, a Duna–Fekete-tenger csatornához?

Oké, egyszer majd mesélek neked erről, jegyezd fel, hogy kérdezzél.

Kérdezz, hogy kérdezzelek, ahogy szegény apám mondta volna.

Ezek régi emlékek. Nem lehet már alapozni rájuk. Most viszont beszéljünk arról, hogyan láttam viszont őt, amikor visszatértem az országba.

Te is hallasz valamit? Mintha sziszegő süvítés lenne.

Nna, hát mondd meg! Biztosan ettől van, a metszőfogtól. Úgy tudtam, jobb felől van koronám, a franc tudja, hogyan költöztették át bal oldalra... Akárhogy is, néha ilyen sustorgó hangot ad ki...

Te nem hallod, ugye?

Mona azt tanácsolta, hogy jussak el valamiképpen Gabihoz: Gabi Ionescu, Gabicska, Gaboni, a Barátságos Parazita fénykorából.

Akiből szenátor lett; vajon még az most is?

Beszéljek vele mindenképp, mondta, még mielőtt Székelyországba mennék, mert az ottani környezetvédőknek a lehető legjobban jönne egy ilyen politikai hátvéd. Mona megadta a mobilszámát.

Úgyhogy amikor megláttam a tévében Vladot, azt mondtam: bingó! Ez lesz az apropó. Felhívtam Gabcsit, s egyszerre rikoltottuk bele a telefonba:

– Húúú, juhúúú, nem hiszem eeel, öregem, öregeem!!

Gyorsan ráváltottam:

– Mi a helyzet Vladdal, ember? Éppen most van a tévében, vagy csak képzelődöm?

Helikopterből filmezték egy hegygerincet, meredek úton konvoj haladt, tulajdonképpen néhány kiszolgált teherautó, és egy alak, aki előttük menegetett, csak egy pontként látszott a felvételen. Soha a büdös életben nem találtam volna ki, hogy Vlad az, nem volt, ahogy, ha nem lett volna hozzá Schlagzeile, ha nem írta volna a képernyő alján. Szalagcím? Nna, ilyesmi. Aztán időnként még bevágtak képeket róla, fotót, hosszabb hajast vagy kefefrizurását. Mindegyiken öregebbnek tűnt, mint amilyennek legutóbbi találkozásunkkor láttam. Olyan nyüzsgés volt körülötte a képernyőn, mint az amerikai adókon, amikor valami katasztrófa történik, vagy a rendőrség üldöz valakit élő közvetítésben.

– Öregem – mondta Gabi –, gyere, nézzél be hozzám, sok beszélőnivalónk van.
 – Hozzád hová? – játszottam meg a tudatlant.
 – Gyere mostan. A Szenátusba. Együtt ebédelünk. Beszélgetünk egyúttal. Több tonna mesélőnivalónk van.

El kell mondanom für dich, hogy Gabi nem igazán volt tevékeny a Barátságos Parazitában. Kisebb volt nálunknál... hehe, életkorban, nem növésre, nem... hiszen ismered... vagy nem?...

Inkább be-beugrott, mint valami dublőr, hogy is mondjam, mint supporting actor, ilyesmi. Legalábbis így volt, amikor elérkeztünk a Dagi Cirkuszához. Echte bolhacirkusz.

Csak akkor vetette bele önmagát alaposabban a témába – és ezt egy tányér csülkös paszuly mellett mondta el –, miután én emigráltam, csak akkor lett igazi játékos ebben. De már nem tartott sokáig, hiszen tudod, mi történt. Letörték a szarvukat a szekusok. Elcsípték őket.

Úgyhogy bevágtam magam egy taxiba, és megérkeztem a Popoláris Házhoz,³ a rendőrsorfallal elé, ahol át kell vonulni azokon a sugarakon. Gabi tüstént megjelent, úgyhogy nem vonultam át semmin. A traktoristaképű örök, akik pár pillanattal korábban összevont szemöldökkel meredtek rám, most már úgy vigyorogtak, hogy repedtek ketté, és kórusban úgy vélték, hogy nincs, dehogya is van gond, nem kell betartanunk semmilyen szabályt, befejeztük az előírásokkal. A szenátor úrnak szabad engem a szárnyai alá vennie, bevinnie, s aztán odabent úgy húznia elő, hogy nem lát semmilyen érzékelő, ahogy Mona énekelte volna.

Bementünk a parlament büféjébe, és egy lilás műanyaggal borított asztalka mellett mesélni kezdtünk egymásnak. Vad lendülettel, mintha Sonja Mireille-jel nintendóztam volna, hihetetlen gyorsasággal, mert Gabinak aztán be kellett mennie valahová, amit Bizottságként emlegetett.

Csülkös paszuly, azt mondtam? Stimmel, az volt, de mégsem épp csülök, inkább húsdarabkák, s mellé egy-egy tálka savanyú káposzta. Én kezdtem bele:

– Nos, Gabo, Garbo, Gaboni, öregem, mi a gond Vladdal?

– Gond? Ne hülyéskedj. Ez az ő heti show-ja.

– Ööö, úgy, mint annak idején? Amikor a Parazita s minden?

– Nagyjából. Emlékszel, az ő szerepe az volt ott, hogy sohase nevesse el magát. A mi Buster Keatonunk. Most is ilyen, annyi, hogy már „az ország nagy színpadán”, ahogy Dagi mondogatta a Fáklya Körön.

Jóformán ki sem ejtette azt, hogy „fáklya”, és már be is lobbant. Gyapjúszövet öltöny volt rajta, vékony csíkos nyakkendővel. Vagy, várj csak, az inge volt csíkos?

³ A román parlament székhelyének diktatúrabeli neve: Casa Poporului (A Nép Háza). Az eredetiben erre játszik rá a szerző azzal, hogy úgy nevezi: Casa Popo-ului (A Popó Háza).

Ferdant, nem tudom már, mintha táncolna az egész a szemem előtt, ha visszatekin-
tek. Mindenképp parlamenti egyenruha volt. S így szól felém:

– Gogo, haver, Vlad mintha megőrült volna. Van egy rögeszméje, belecsavarodott a fejébe. Vagyis, oké, a kommunisták büntetteivel kapcsolatban értem őt. Ki ne akarná feltárni ezeket? Kapja meg, amit érdekel, az összes gazember. Valószínűleg még most is lehallgatnak, felveszik, amit beszélünk, ebben a pillanatban is. Hallgatóznak csak, raknám bele mindegyiket az anyja picsájába, ott füleljenek, amíg belegebednek. De gondold csak át: mi a jobb, az ilyen szaralakokat folyton piszkálni, vagy egyszerűen, a francba, lehúzni utánuk a vizet? Nna, és Vlad... Vlad... Azokkal az örökös rövid bőrkabátjaival, mintha meg lenne húzatva... Úgy néz ki, mint a legionáriusok Nicolaescu⁴ ötvar filmjeiben...

Itt tartva megakadt a torkán az étel, ha jól emlékszem, a paszuly. Erősen megköhögtette, néhány szemet kiköpött az asztalra. Egyik, ha jól rémlik, a szomszédos asztalnál lévő, nagyon fiatal hölgy politikushoz ugrott, aki riadtan elmosolyodott.

– Nem tudom, mi van a búrájában, de az biztos, hogy elmélyíti a tévedést, amivel összemossák a szekusok áldozatait, az ítélkezés nélkül, igen!, szakadékokba belelőtt embereket és a hegyek betyárjait, akik valódi legionáriusok voltak. Azzal jönni most, azt bevetetni, csak így, simán, hogy mindnyájan a nemzet mártírjai voltak? Nincs így is elég hülye, aki megpróbálja újraéleszteni a Vascsárdát?⁵ Hát idiótából van már csak hiány ebben az országban? Láttad a villanyoszlopokon a hirdetéseket? Komolyan, nézd meg eccer. Lépten-nyomon pattannak fel plakátok Zelea Codreanu pofalemezével. Én mondtam neki... Illetve próbáltam. De ismered őt, betegesen makacs... Neki vagy a falnak beszélni, egyre megy. Legalább határozná meg az álláspontját, a francba, határolódjon el, tisztázza, mit akar, értesz engem...

– Oké – mondom –, de ennek vajon van köze, tudod, ahhoz, hogy...? Nem azért dühös esetleg, ami vele történt, ahogy ki lett rakva, nna...?

És elmondtam neki röviden, amit Monától tudtam meg erről. Amit te is nagyon jól tudsz. Ki is tudná jobban, mint te, Karina, aki a böhöm doktorarbitusodat épp Vladból írod? Hogy az igazgatói tisztsége egy olyan kutatóintézetben, amely közvetlenül az Elnöki Hivatal alárendeltje, komolyan inog, hogy elveszített mindenféle támogatást. Hogy egyik napról a másikra ki kellett találni egy alapítványt, mert másképp nem tudta volna folytatni a projektjeit. Hogy túlélhessen, mondta Mona, mert a munkája nélkül olyan, mint partra vetett hal. Hogy áttette a főhadiszállását hozzánk, Brassóba.

Gabinak valami mosolyféle futott át az arcán, lenyelte, ami a szájában volt, és folytatta:

– Figyu, elmondom, hogy mennek a dolgok. Vlad rábukkan egy újabb tömegsírra. Sajtóértekezletet tart, ügyesen, erdő közepén, a hegyen. Elmondja, hogy a törvény-

⁴ Sergiu Nicolaescu (1930–2013): román filmrendező, a szocialista rendszer propagandisztikus kultúrájának egyik üdvöskéje.

⁵ Vasgárda.

széki orvos s hogy az ügyészség... Hogy senki sem jön megnézni, mit ázott ki. Hogy összeesküvés ez az egész. Ő egyszerűen csak jelezte nekik, hogy emberi holttesteket talált. Nem akarják azonosítani, nem ártják bele magukat. Viszont, teszi hozzá a barátunk, a szomszéd falu lakói felismerték az elhunytakat, amúgy mindig is tudták, kik azok. Annyi az egész, hogy az eltűntek úgy szerepelnek az iratokban, mint akik háromszáz kilométerrel odébb vannak elhantolva, a szamosújvári temetőben, vagy ilyesmi, mintha közönséges fegyencek lettek volna. És aztán mit csinál Vlad? Koporsókba rakja a csontokat, és elindul velük Szamosújvárra, hogy jelezze a börtönnek a létszámvesztésüket. Bocsáss meg, de ez hátborzongatóan gyászos és ízléstelen. Nekem nem jön, hogy nevessek ezen, senkinek sem, szerintem. Valószínűleg Vlad az egyetlen, akit szórakoztat ez az egész bolondokháza.

– Oké – mondtam –, de ez valós probléma, nem? Hogy holttesteket találsz az erdőkben, bárkik is legyenek, s az ügyészek magasról szarnak az egészre? Hát hogy hagyhatják így őket...?

– Jól teszi, amit tesz velük Vlad, nyilván – robbant ki Gabi. Egyértelmű, hogy ugyanazokkal a kommunista időkből fennmaradt sumákkal van dolga, akik annak idején arra kényszerítették a vérmérgezéssel küzdő nőket, hogy vallják be, ki csinálta az abortuszt nekik, mert ha nem, hagyják elpatkolni őket. De a mi gondunk az, öregem, hogy egy ganéhegy tetején üldögélünk. Hihetetlen, mennyi gyűlt össze ebben az országban! És hiába háborúzol a szellemekkel és a nyugdíjas szekusokkal, ha nem sikerül megtámadnod a rendszer agyát. Előbb meg kell szabadulnod ezektől a mostani maffiáktól, s nincs ahogy, ha nem állítasz át magad mellé néhányat az övéik közül. Érted már? Viszont akárhányszor megpróbálnánk felépíteni valamit, bizalmat kapva egyes emberektől, hogy megtalálják a számításaikat, ha együttműködnek, ha irányt váltanak, megérkezik Bolondforma, és berobbant valamit, amilyeneket szokott, de úgy, hogy falra mászol tőle. Médiacirkusszal, a szekus sárkánnyal vívott élet-halál harcot és egyéb pravoszlávkodó, patetikus dolgokat emlegetve, újratemetést és minden egyebet, ami csak belefér... Bocsáss meg, de ezek nyilvánvalóan a harmadik világra jellemző dolgok, akárhogy vesszük. És senkinek nem válnak hasznára. Csempészet, fegyverkereskedelem, emberkereskedelem, befolyással való üzérkedés, az igazságszolgáltatásban lévő korrupció – hidd el, ha ezekkel kapcsolatosan nem változik semmi, mocnásnyit sem, akkor rajta, el innen! Csak majd, tata, miután sikerült elvégezni az átkapcsolást, és elkezd működni a gépezet, akkor kell elkezdenni kideríteni, mi történt az '50-es években. Csak azután. Ha mindig a szekeket fogjuk az ökrök elé, nem csodálkozhatunk, hogy egyre inkább belesüppedünk a trágyába.

Gabi villája megállt a levegőben, paszulyszemek hullottak lassan róla, egy harapásnyi bíborvörös hús társaságában. Egy pillanatig az volt az érzésem, hogy lemerült az akkuja.

– Megértheted – folytatta –, vagy hát majdnem, azokat is, akik azzal vádolják, hogy legionárius propagandát művel. Úgy értem, az áldozatoknak igenis jogaik van-

nak, még haláluk után is, oké. De ez valami más, nem az áldozathozatalokról, a mártírokról szóló történet, neki viszont esze ágában sincs leállni a gyászmisézéssel. Persze, ilyesmit nem mondok ki publikusan, van így is elég ellensége. Inkább védem, ahogyan és ahol csak tudom. És nem csak én. Fogalmad sincs, mennyire hajtott érte Dan, Dan Vidal, Mona férje, akit mostan Vlad lépten-nyomon káromol. Pedig sikerült neki – ezt Monától tudom, mert Dan szuperdiszkrét, nem akarja, hogy köztudott legyen, amit tesz – meggyőznie azokat a jeruzsálemi Wiesenthal Intézet-től, hogy támogassák Vladot, aki viszont így köszöni meg...

Az én küldetésem az volt, hogy támogassam a székel-földi tölgyfák ügyét, ehhez meg kellett nyernem Gabi jóindulatát. Vagyis, elképzelheted, egy olyan emberét, aki folyamatosan a Dâmbovița-parti politikában létezik a nulladik évtől kezdve, '90 óta, és így ezer meg ezer kapcsolatot mondhat magáénak azóta.

Hogy engem érdekel-e, őszintén, ahogy te fogalmaztál, az, hogy mi történik Vladdal? Nem igazán. Ezek amolyan tévétörténések számomra. Helikopter-magasságból. Az a Vlad, akit ott látok, nem valóságosabb számomra, mint bármelyik kifinomult, neurotikus, önpusztító szuperhős Sonja Mireille képregényeiből.

Úgyhogy eldöntöttem, témát váltok.

– Mona! – kiáltottam fel, mintha csak akkor döbbsentem volna rá, kiről van szó. – Mutatott nekem néhány képet, Iphone-nal csinálta. Például egyet, Brassóban, a Várnál, s volt azon egy tag, akiről ő úgy gondolja, hogy Válvarez lehetett. Tőlem is megkérdezte, úgy tűnik-e, hogy Válvarez. Csakhogy teljesen homályos volt a fotó, esett, amikor készült, s a tagnak kapucni volt a fején...

– Válvarez? Groucho? – mondta Gabi. – Hát, ami azt illeti, tudtam, hogy járt Romániában, miután, közvetlenül a forradalom után, Venezuelába ment, aztán az Államokba. Dolgozott Vladdal valami virtuális múzeum tervén. De ez sok-sok évvel ezelőtt volt.

– Nem, ez, amit mondok, úgy értettem Monától, mostanában történt. Amikor az édesapját temették...

– Meghalt Mona apja? – vont fel a szemöldökét Gabo.

Megértettem ebből, hogy bár itthon maradtak, ők sem igazán tudnak egymásról.

– Összevesztek – tette hozzá sietve Gabo, mintha tartott volna attól, hogy túl sokat gondoljon a halálra. – Így mesélte nekem Vlad, nemrég. Grouchoval is összeveszett, azzal vádolta, hogy nem érdeklí semmi egyéb, csak a saját dolgai, a számítógépes tervezés, az öngeneráló alakzatok, csak hagyod a gépet, dolgozzon önmagában, s aztán kiderül, mi lesz ebből... Vlad a fejéhez vágta, hogy neki a kommunizmus áldozatainak virtuális emlékhelyére van szüksége, nem pedig nagyzolásra, tetszelgésre, észosztásra...

Nem tudtam, mit mondjak erre, úgyhogy folytattam a magamét:

– S voltak képek Vladról is, a hegyekben végzett ásatásairól. Látszott ezekből, hogy még barátok, Mona és ő. Amúgy Mona semmit sem mondott nekem erről a konfliktusról, ami a férje és Vlad között. Tulajdonképpen... Na, várj csak...

Kotorásztram egyet a zsebemben.

– Nézd, ez olyan murisnak tűnt, hogy megkértem Monát, adja nekem. Bemennünk egy bódéba, és kinyomtattatta... Egy anyóka, nézd, ahogy kezet csókol neki...
– ...Vladnak – egészítette ki Gabi, teljesen belefeledkezve. – Nagyon érdekes...

Aztán eszébe jutott, hogy neki sietős. Sarkon fordult, elrobogott. A „Bizottságba”. Észre se vette, hogy a fényképpel együtt.

És már csak akkor jöttem rá, hogy elfelejtettem beszélni vele éppen arról, amiért ellátogattam hozzá.

Az Alapítványról, amelyik azért küzd, hogy megvédje Székelyország évszázados erdőit a buldózerektől, amelyeket Marin Manta, a nemzet hőse, pingpongvilág-bajnok-helyettesünk, és Matthias Beutel, a nyugdíjas rocker küld rájuk.

Ha jobban átgondolom, létezik elrendeltetés ezen a nagy világon. Amit Astner tiszteletes tanított nekünk kátéórán, az nem csak vicc.

Tényleg, te, amikor viccet mondasz, nem ugrik be véletlenül egy simlisapkás munkás, amint épp a satuval bajlódik? A ti nemzedéketek nem járt műhelygyakorlatra? Ha nem, hol tanultatok meg éleket forrasztani a pléh szögesdobozokra?

Szóval: predestináció. Sonja Mireille lakásában, ami műhely is volt, de a nappali kellős közepén berendezve, a parkett fel volt szedve egy körülbelül egy négyzetméternyi felületen, és az alatta lévő betonba beleástak. Ez még jóval azelőtt történt, hogy én odaérkeztem volna. Ő azt mondta rá, hogy ez kedves, bájos dolog, megihleti őt. Azt hiszem, valami beszivárgás lehetett ott, vagy még mindig van, mert a gödör alján a törmelék mindig nedvessé vált, ahányszor odakint esett.

De senki nem tudta volna meggyőzni semmiképp, hogy ki kell javítani azt a mélyedést.

Nem mintha nem próbálkoztam volna ezzel, de a szász részem eléggé fogyatékos, szinte semmit nem javítottam meg soha. Ha az ilyenekre alapozna, mint én, a civilizáció, ahogyan ma ismerjük, kiveszne a bolygónkról legtöbb két nemzedék alatt.

Nos, nem tudok mást mondani, amikor visszatekintek, mint ezt: predestináció. Hiszen, ach, du, Karina, süßes Kind, a ház közepén tátongó gödör nem jel volt-e talán, nem előrevetített-e valamit?...

Mert, jusson eszedbe, mondtam én, hogy adott ponton megjelenik egy olyan gödör is, amelyik teli lesz penészes csontokkal.

És nem fogod tudni, abban ki-csoo-daa ü-csö-röög...